

ijo Prizada

Čemu pripada dobiček od izvoza češpelj

Djordjević je med drugim postavil
ahtevo, da se mora vs dobiček, ki
družba dosega pri čespljah, vrni
ajalcem. Tej zahtevi je odločno ugo-
ljan upravnega odbora dr. Glumio.
avičenost stališa g. Djordjevića po-
je večerjajući »Hrvatski dnevniki«
z inljimi ugovitvami:
vna značilnost v dosedanjem poslo-
Prizada je bila v tem, da je skrbel
le za poljedelske proizvode severnih
ih krajev, namesto da prvenstveno
ti skrb proizvodom siromašnih kra-
Prizadovo poslovanje s pšenico je pri-
korist bogatim žitomnim krajem,
je imelo škodljive posledice.

Kmalu je izbruhnila vojna ...
se je pričela na našem trgu naglo dvigati ...
Družba je takoj v začetku kampanje skle-
nila znatne izvozne kupitje in je morala
nakupljeno pšenico prodajati po zaključnih
cenah. Zato izkazuje pri pšenici 66 milio-
nov din izguba. Ta izguba pa ni tako znat-
na, če se upošteva, da je družba na račun
preference za izvoženo pšenico sprejela
toliko, da se ta izguba skoro v celoti kom-
penzira. V tej zvezi je predsednik pripom-
nil, da se je sistem preferenc že izživel in
da predstavlja danes v našem trgovinskem
prometu z inozemstvom nekaj anahroni-
zem. Preference so pri današnjem načinu
trgovanja preko klirginga sestavni del cene.
V tej zvezi je predsednik omenil, da se že
vodijo pogajanja, ki gredo za tem, da se
preferenc ukinejo in da se namesto pre-
ferenc priznajo višje prodajne cene.

Kakor je na eni strani nepredvidljiv dvig cen prinesel izgubo, tako je ista okolnost omogočila velik dobiček pri poslu s češpljami. Glede na obilno lansko letino je bilo računati, da bo prišlo na trg okrog 7000 vagonov suhih češpelj, medtem ko je bilo predvideno, da bo znašal izvoz le 3500 vagonov, in to le v kliriške države. Takrat je Prizad tudi računal, da bi moral ostati cen izvoziti po znatno nižjih cenah v države, kjer obstoja konkurenca iz Kalifornije. Zato je določil minimalno intervencijsko ceno v višini 290 din za metriski stot suhih češpelj (pred intervencijo so se suhe češnje prodale po 200 din in delo-

suna češpije prodajne po 200 tina
sne se nižje). Zaradi vojne pa je nastopila
možnost prodaje celotne nakupljene koli-
čine češpij v razne države po znatno viš-
jih cenah. Tako je bilo v celoti prodanih
okrog 6000 vagonov; od tega je izvozil Pri-
zad 4000 vagonov, Izvozniki pa so izvozili
okrog 2000 vagonov. Kupčija s češpijami
je prinesla Prizadu dobiček v višini okrog
64 milijonov din. Ta zaslužek pri češpijah
je uprava društva namenila za razne do-
tacije za pospeševanje sadjarstva.

V debati je delovanje Prizada kritiziral bivši minister Voja Djordjević, ki je dejal, da je politika Prizada sestavni del naše državne gospodarske politike, ki pa ni sistematična, temveč se lahko govori o nekem sistemu brez sistema. Delovanje Prizada ni bilo zadovoljivo, ker uprava ni predvidela, da bodo cene narasle. Vsa umetnost gospodarske politike in tudi politike podjetja, kakršno je Prizad je v pravilnem predvidevanju razvoja. Prizad je zagrešil vrsto napak, katerim bi se lahko izognil. Predsednik dr. Obradović je energično zavračal trditve, če da je naša gospodarska politika brez očitacije. Mi smo danes na prelomu. Do gotovote meje se etatizmu in birokratizmu ne moremo izogniti v nobenem gospodarskem sistemu. Prizad bo v kratkem reorganiziran. Če bodo njegove funkcije še tako razširjene, on ne bo nikoli izgubil zveze s privatno iniciativo in z gospodarstvom. Glede zahtev, da bi moral Prizad predvideti razvoj dogodkov, pa je predsednik pripomnil, da je v vsakem

rzepkowski
S. Fl. n. t. c. t. f. l. l.

tuudi proizvajalcem češpelj, ki so bili v nevarnosti, da bi morali svoj pridelek prodati po izredno nizkih cenah. Svetovna pariteta je takrat znašala 120 din za kilogram, medtem ko je Prizad odkupil vse količine po povprečni ceni 290 din. Za to akcijo je Prizad dobil od države predujem v višini 50 milijonov za zavarovanje eventualne izgube. Če bi Prizadova akcija prinesla izgubo, bi se ta izguba krila z državnim prispevkom, to je z denarjem, ki bi ga prispevali vsi kraji države. Zato je naravno, da mora iti tudi doseženi dobiček v korist vseh krajev. Dr. Giunio je na občnem zboru poudaril, da je bila visoka cena dosežena predvsem pri izvozu v Nemčijo, ki je je ceno plačala s svojimi prav tako dragimi proizvodi, ki nam jih je dala v zameno. Višjo ceno so torej omogočili vsi naši kraji, ki so potrošniki blaga, uvoženega iz Nemčije. Če se postavimo na stališče, da se mora vsi dobiček, dosežen z državno intervencijo, vrniti proizvajalcem dotičnega blaga, potem bi imeli tudi naši južni kraji, ki proizvajajo tobak, pravico, da jim država vrne vsaj majhen del dobička, ki ga ima pri izvozu tobaka. Vrhun tega je treba pripomniti, da gre doseženi dobiček od češpelj predvsem v korist pospeševanja vsega sadjarstva v naši državi in bodo od tega kraji, kjer se gojijo slive, dobili preko 50%.

Jugoslovanski nacionalni odbor za normalizacijo je objavil v Službenih novinah prve norme, ki jih je izdelal in se nanašajo na **trdo milo za pranje**. Za temi normami bodo sledile norme iz drugih področij našega gospodarskega delovanja, od katerih jih je nekaj v delu in bodo izdane, kakor bo to samo gospodarstvo zahtevalo.

O priliki objave prvih uradnih norm je treba poudariti, da zagotavljajo pri nas veljavni predpisi udeležbo vseh zainteresiranih pri izdelovanju norm. Glavni cilj je pri tem ta, da pridejo norme v službo celotnega našega gospodarstva. Zato ne smejo dati prednost eni veji gospodarstva na škodo druge. Pri izdelavi norm imajo vsi zainteresirani krogi možnost izraziti svoje mnenje in vplivati na sestavo norm. To omogoča sama sestava organov odbora za normalizacijo, v katerem so zastopani vsi gospodarski krogi, kakor tudi publika, ki se je tičejo norme. Ta publiciteta se doseže bodisi z objavljanjem, s čimer se omogoča razprava, bodisi s pošiljanjem vprašanj in z obveščanjem interesov, da bi na ta način izvedeli iz vseh krogov za mnenje in da bi morebitne pripombe vzeli v poštev.

Cilj samih norm je, da pridemo po vsestranskem predhodnem proučevanju do jasnih definicij o kakovosti in vrsti posameznega materiala, blaga in izdelave, da se na enostaven način določijo vsi tisti elementi, ki so bistveni del pri določevanju in definiciji pojma, ki je pomemben za gospodarstvo, zlasti pa v tistih primerih, kjer bi zaradi nezadostno podane opredelitve teh pojmov lahko nastala škoda za proizvajalca ali kupovalca dnošno za naše gospodarstvo. Koristi norm so za naše gospodarstvo najrazličnejše. Pokazale se bodo v racionalni uporabi surovin in materiala, v procentih izdelkov, izdelovalnih stroškov, v možnosti racionalne preskrbe potrošnikov brez ozira na kraj, kjer bivajo, v možnosti najboljše izkoriščanja razpoložljivih delav in prirodnih bogastev. Vse to vodi h končnemu cilju, namreč k zboljšanju življenjskega standarda v naši državi.

Predpisovanje norm se je izkazalo kot zelo koristno v državah, ki so ga izvedle. V sedanjih težkih gospodarskih razmerah pa bo zlasti pokazalo koristi, ki jih lahko pričakujemo. Začetek dela v naši državi v tej smeri je sprožil pozornost vseh zainteresiranih krogov. Same pobude za delo so prišle dostikrat od strani gospodarstva iz vseh krajev države. Po obstoječih zakonskih predpisih postanje norme, ki jih odbor proglasi, uradne norme in obvezne za vse javne nabave, ki se izvršijo po odredbah zakona o državnem računovodstvu in po obrtnem zakonu. Samo dejstvo, da se izdelujejo norme v skladu s potrebami gospodarstva, jamči njihovo pravično uporabo v celotnem prometu v naši državi.

Norme za trda mila za pranje so izdelane v skladu s normalnimi razmerami in obsegajo vse vrste trdega mila za pranje. Spriču pomanjkanja tolišč za izdelavo mila je trgovsko ministristvo izdalo predpis za izdelavo mila, s katerimi je prepevedalo do nadaljnjega izdelovati trdo jedrovrto milo kakor tudi mešano milo, zato pa je predpisalo izdelavo poljenjega mila po odredbah norm za milo. To milo ne sme vsebovati več kakor 50% toliščnih kislin. S tem predpisom je urejen način izdelave poljenjega mila, določena je teža originalnih kosov, prav tako je predpisano obvezno označevanje odstotka maščobe na vsakem kosu mila. Vse obrti, ki izdelujejo milo, so dolžne ustaviti izdelovanje trdega jedrovrtega in mešanega mila v 14 dneh, zaloga tega mila pa morajo razprodati v 30 dneh. Trgovine morajo razprodati do sedanje zaloga tega mila najkasneje v 60 dneh. Za prekrške teh predpisov so doložene stroge kazni. Ker so s tem predpisom obsežene v glavnem vse odredbe norm za milo, bodo za neizpolnjevanje teh norm veljale iste sankcije.

Milo za pranje se bo smelo v bodoče prodajati samo v komadih po 100, 250 in 500 gr originalne teže, to je teže v svežem stanju. Na vsakem komadu mora biti vtis-

Kranj, 2. oktobra

Včeraj se je pripetila kranjskemu tovarnarju g. Kobalu na cesti med Radomljami in Dobom huda avtomobilska nesreča, pri kateri sta dobila obšutne poškodbe g. Kobal in njegov spremljevalec policijski uradnik g. Kristan Ivan iz Kranja dočim je šofer odnesel le nekaj prask.

G. Kobal se je bil v jutrnjih urah odpravil z avtomobilom v Maribor, s seboj pa je povabil tudi policijskega uradnika g. Kristana, ki je imel dopust in je nameraval vožnjo izkoristiti za dnevni izlet. Ko je avto vozil od Radomelj proti Dobu, je pri gradu Česenik na ostrem ovinku zdrsil s ceste in se zaletel v bližnje drevo. Na ovinku je cestni zavoj dvignjen s poldrug meter visokim nasipom. S te višine je avto s prednjim delom priletel v drevo s tako silo, da se je zadnji del avta dvignil v zrak. Šofer in g. Kobal sta se sama zmotala iz avta, nato pa sta potegnila ven še g. Kristana, ki je tarnal, da ga boli roka. Kmalu po nesreči je prijel po cesti s svojim avtom S. Jug. fotograf iz Kranja. Ko je zagledal na cesti g. Kobala vsega okrvavljenega in raztrganega, je ustavil voz in mu ponudil pomoč. G. Kobal je pomno zase odklonil, pač pa je naprosil, naj nemudoma odpelje k zdravniku Kristana, ki je bil hujše poškodovan, sam se bo pa takšnega odpeljal nazaj v Kijanj. Kristan je g. Jug odpeljal k zdravniku v Domžale, ki je odredil nujen prevoz v bolnico.

G. Kristan si je pri nesreči zlomil nekaj reber in roko, zaradi močnega sunka pa je dobil tudi notranje poškodbe in je njegovo stanje zelo resno. G. Koba' je dobil samo hujše zunanje poškodbe, tako da se je lahko s takšijem vrnil nazaj v Kranj, kjer se sedaj zdravi v domači oskrbi.

V smislu § 20. uredbе o obdinskih hraničnicah, je bil s sklepom trške občine Gornja Ražgona z dne 1. 9. 1940 postavljen in na to na seji upravnega odbora Občinske hranilnice dne 20. 9. 1940 v navzočnosti Skale Otmarja, konstituiran sledeči: predsednik, Cividini Stane, brivski mojster in posestnik, podpredsednik, člani: dr. Blejec Konrad, notarski kandidat, Fabjan Anton, finančni poverjenik v pokolu in posestnik, Jurša Alojz, gostilničar in posestnik, dr. Šabec Karol, odvetničnik, inž. Knez Vladimir, šef terenske tehnične sekcije, Pernat Anton, posestnik, Roškar Jakob, posestnik. V izvršilni odbor so bili izvoljeni: Hrastelj Joža, predsednik, Cividini Stane, podpredsednik, dr. Blejec Konrad, pisarniški ravnatelj, Fabjan Anton, član, dr. Šabec Karol, član in pravni zastopnik. V nadzorni odbor so bili imenovani: Samec Franc, veter. svetnik, Kuder Milan, carinski inšpektor, Mulec Franc, posestnik. (—)

o ime tvrdke, ki mlo izdeluje z za-
rti znakom. Za pravilnost teže in ka-
rti jamči proizvajalec, če pa ni mogo-
otovati proizvajalca, je odgovoren pro-
v. Predpisanih normah ni obsežne-
anje mila, ki je namenjeno izključno
ustriške vrhe. Končno vsebujejo
še določbo, da mora biti na milu
delano v inozemstvu, biti vtisnjeno
ike, ki mlo stavlja v promet.

referenca gospodarskih zbornic. V skladu se 7. oktobra sestanejo zastopniki vseh gospodarskih zbornic v državi na referenco, na kateri bodo razpravljali o najpomembnejših gospodarskih vprašanjih, med drugim tudi o sorazmerni porazdelitvi življenjskih potrebščin na vsa prebivalstva.

pi proti skrivanju blaga v žitokrajnah so pričela oblastva bolj ustopati tudi proti proizvajalcem i svojega pridelka odnosno svorniso prijavili. Kakor je znano je redba o odkupu pšenice predpion prijavu zalog. Ker pa se uedredno izvajala ni prinesla skoro uspeha. Zato morajo sedaj obli i v Vojvodini odločnejše nastoizvem onim, ki zalog niso prijavili. Tako poročajo iz Sombora, da je bil predsednik občine Sonta Pavle Nikolić obsojen na 6 mesecev zapore in 100.000 dinarnih kazni, ker ni prijavil svoje pšenice, čeprav je kot predsednik občine izdalenavodila za tako prijavo. Z enako viskokaznijo so oblastva kaznovala nekega kmetaita v okolici Sombora, ker svoje pšenice nisprijavil. Štirje kmetovalci iz Apatina pso bili kaznovani s 1 mesecem zapore in z globo 20.000 din, ker niso prijavili svoje zaloge pšenice. Iz Subotice poročajo, da je bil neki kmet, ki ni prijavil 2500 kg pšenice, kaznovan na 15 din zapore in 300.000 din globe. Bjelovarsko sodišče pa je kaznovalo mlinarja Alekso Ficka iz Markovcana mesec din zapore in 2000 din globe, ker je skril 4000 kg koruze. Pregled poslovnih prostorov, ki ga je odredil sreski načelnik v Svljancu, je prinesel zanimiva odkritja. Tako so našli pri opankaru Nikoliću v Svljancu 3000 kg volne in 450 kg masti. Skrite zaloge masti so našli tudi pri nekem trgovcu v Svljancu. Iz Šabca poročajo, da je sodišče kaznovalo poslovođu tvrdice Ristić in Milošević na 6 mesecev zapore in 50.000 din globe, ker je brez oblastvenega dovoljenja prodajal uvoženo kavu po višji ceni, kakor je veljala pred uveljavljenjem uredbe o kontroli cen in ker pri prodaji blaga ni izstavljal računov. Novosadsko sodišče pa je izreklo kaznen 30 din zapore in 3000 din globe nekemu veletrgovcu, ki je prodajal poleg novega sladkorja tudi stari sladkor po novivišji ceni.

— Izplačilo vlog pri Jugoslovnski udru-
ženi banki. Ravnateljstvo Jugoslovnske
udružene banke je v sporazumu s komi-
sarjem sklenilo, da bo ta banka na osnovi
§ 20. uredbе o zaščiti denarnih zavodov
izplačala vse dinarske terjatve svojih up-
nikov iz starega računa tako po vložnih
knjižicah kakor tudi po tekočih računih, in-
sicer na blazinah svojih glavnih zavodov
v Zagrebu in Beogradu ter podružnic v
Mariboru, Petrinji in na Sušaku. Nedvig-
njeni zneski se avtomatično preneslo na
novi račun. Tako se je Jugoslovnska
udružena banka opredila do zaštite. V tej
zvezi poročajo iz Beograda, da se je zna-
na švicarska banka „Société de banque
Suisse“ v Baslu odločila za večji angaž-
man pri tem našem denarnem zavodu.
Glede na odločitvi o izplačilu vlog se je
nekaj dni mudil v Zagrebu generalni di-
rektor imenovane švicarske banke iz Basla
dr. Speich.

== Koliko neposrednega davka plača industrija v Zgrebju. V zvezi z vprašanjem industrializacije in izseljevanja industrijskih podjetij je šef zagrebskega finančnega oddelka dr. Herkov objavil zanimivo statistiko, iz katere je razvidno, da je 241 zagrebskih industrijskih podjetij lani plačalo 40,4 milijona din družbenega davka, 3,1 milijona din pridobnine, 20,6 milijona din obrambnega prispevka in 1,1 milijona din ostalih državnih davkov, skupaj torej državi 65,2 milijona din. Poleg tega so ta podjetja plačala 5,8 milijona din banovinskih doli, 4,9 milijona din obšinskih doli in 1,5 milijona din zbornične doli.

= Uradni tečaj za oktober. Finančni minister je za oktober zaradi pravilne odmere tako po zakonu o takсах določil naslednje uradne tečaje: 1 napoleonдор 350 din, 1 zlata turška lira 398,30 din, 1 angleški funt 222, 1 ameriški dolar 55, kanadski dolar 54, 1 nemška marka 17,82, 1 belga 8,70, 1 penza 8,65, 1 brazilski milrais 2,90, 1 egiptski funt 221, 1 palestinski funt 220, 1 urugvajski pezos 18,60, 1 argentinski pezos 11,60, 1 čilski pezos 1,25, 1 turška papirnata lira 34, 100 francoskih frankov 110, 100 švicarskih frankov 1256, 1000

italijanskih lir 228.80, 100 holandskih golarinarjev 2920, 100 bolgarskih levov 45, 100 rumunskih lejev 28.50, 100 danskih kron 720, 100 švedskih kron 1320, 100 norveških kron 840, 100 španskih pezov 502, 100 drahm 58, 100 čeških kron 150.50, 100 finskih mark 112, 100 iranskih rialov 100. — Nadalje je finančni minister določil, da veljajo v oktobru naslednji tečaj, po katerih bodo carinarnice pri določanju osnove za pobiranje skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka preračunale v dinarsko vrednost fakture, ki se glasi na drugo valuto in ne na valuto države, iz katere izvira blago: 1 angleški funt 180 din, 1 ameriški dolar 45 din, 1 kanadski dolar 44.50, 100 francoskih frankov 1000, 100 švicarskih frankov 1000 din.

— **Podružnica Privilegirane d. d. za silose v Smederevu.** Privilegirana dežiška družba za silose je otvorila v Smederevu, kjer je zgradila silos, prvo svojo podružnico.

— Tehnična dela, Banská uprava dravske banovine je razpisala licitacijo za gradnjo zgornjega stroja na državni cesti št. 60 od km 1,10 do km 2,10, to je od Sv. Lenarta do Sv. Benedikta (proračun znaša 317.000 din). Nadalje je razpisala drugo licitacijo za regulacijo Savinje pod Celjem v drugem delu V. etape (proračun 2.025.000 din) in drugo licitacijo za izvršitev I. etape melioracijskih del na Cerkljanskem jezeru (proračun 2.517.000 din).

= **Konkurz** je razglašen o imovini zapu-
ščine po umrlem Ivanu Šimoncu, trgov-
skem zastopniku v Mariboru (upravnik
mase Branko Cvetko, odv. v Mariboru
prvi zbor upnikov pri okr. sod. v Maribo-
ru 14. okt. ob 9., prijavni rok do 31. okt.,
ugotovitveni narek 11. nov.)

= Prodaje. Dne 3. oktobra bo pri glavni carinarnici v Ljubljani prodaja volnena- ga blaga. Dne 30. oktobra bo pri stavu moravske divizijske oblasti v Nišu javna ustmena licitacija za prodajo raznih sta- riš in novih odpadkov od volne, suk- na, usnja, platna, železa, medi i. dr.

2. oktobra

Na jugoslovenskih borzih notirajo nemške klirinške marke odslej stalno 17.72 — 17.92. Za grške bone je bilo v Zagrebu povpraševanje po 61. v Beogradu na je bilo promet po 60.50. Bolgarski klirinški ček se so se v Beogradu trgovali po 92. Tečaj na slobodnom trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda pri stalni tendenci notirala 437—439 (v Beogradu je bil promet po 437.50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov, pač pa je bil zabeležen promet v delnicah Trboveljske po 330.

DEVIZE

Ljubljana, Oficijelni tečaj: London 178.27
— 181.47, New York 4425 — 4485, Curih
1020.31 — 1030.31. **Tečaj na svobodnem**
trgu: London 220.46 — 223.66, New York
5480 — 5520, Curih 1260.82 — 1270.82.
Curih, Beograd 10, Pariz 9.85, London
16.95, New York 435, Milan 21.9750, Ma-
drid 40, Berlin 174.50, Stockholm 103.65,
Budimpešta 85.50, Atene 3.00, Carigrad
2.80, Bukarešta 2.25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna Skoda 437 – 439. 4% agrarne 1510 den. 4% sarmenke 1510 den. 6% begluške 7750 bl. 6% dalm. agrarne 7050 bl. 6% šumske 7050 bl. 7% stabiliz. 92 den. 7% invest. 97 den. 7% Seligman 100 den. 7% Blair 9450. 8% Blair 99 – 100; delnice: PAB 192 den. Trboveljska 330 – 340 (330). Gutmann 45 den. Šetara na Ostjok 210 den. Šetara na Vel. Bečkerek 600 den. Osejčka ljevaonica 165 den. Isis 60 bl. Oceania 650 den. Jadranska 400 den.

Beograd. Vojna Skoda 437.50 – 438 (437.50) 4% agrarne 5325 den. 6% begluške 7650 – 7750. 6% dalm. agrarne 69 den. 6% šumske 69 – 70. 7% Blair 94 den (95). Narodna banka – (6500). PAB 192 den.

Blagovna tržišča

ZITO
+ Chicago, 2. oktobra. Začetni tečaj:
pšenica: za dec. 82.25, za maj 81.875, za
julij 78.50; koruza: za dec. 57.875, za maj
59.25.

+ Winnipeg, 2. oktobra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 71, za maj 72.625, za julij 76.75.

4. Novosadska blagovna borza (2. t.
m.) Tendencija nespremenjena. Pse
mka: za pšenico veljajo odkupne cene po
ureditvi. Oves: baški, sremski 307,50 — 310.
Rž: baški 335 — 337,50; ban. 332,50 —
335. Ječmen: baški in sremski 350 —
358; poljski 412,50 — 417,50. Koruza: ba-
ška 340 — 342,50. Moša: franko miln v
dunavski banovini brez skupnega davka in
vrec: 00g in 00gg 723; krušna moka 358.
Otrobi: franko miln brez skupnega davka
in vrec: 180. Fišol: baški in sremski beli
brez vrec 410 — 415.

**Postani in ostani član
Vodnikove družbe!**

Vojno prizorišče Marmarika

Dežela brez rastlinstva in vode ter s temperaturami do 50 stopinj v senci

Italijanske čete v položajih v Solumu

Odkar je Francija položila orožje, ostaja Italiji v Severni Afriki kot vojno ozemlje samo dežela »Marmarika«, kakor se imenuje vzhodni del italijanske Cirenajke in zapadni del severnega Egipta.

Obala tega ozemlja je vzhodno od zaliva Bombe proti Tobruku strma in skalovita, tu in tam jo razčlenjujejo majhni zalivi in prekopom podobne zareze. Na ta način se nadaljuje do Soluma. Za obalo se širi mizasta planota, ki se dviga na najvišjih mestih okrog 240 m visoko in sega do 15 km daleč v notranost. Proti jugu se polagoma niza kot robni del puščave in se pod 31. sporednikom spremeni popolnoma v puščavo. Ta puščava je deloma skalovita, deloma pokrita z gručem, deloma peščena. Na poudirnih mestih ima globoke doline, drugod jo prekinjajo oaze, kakršna je n. pr. Džarabub na italijanski in Siva na egiptski strani. Rastlinstvo je tod silno redko in ga predstavljajo v glavnem le poudirne palme ter izsušeni grmi, ki jih imenujejo »velblodje trne«. Vode je seveda tudi izredno malo. Vodnjake imajo le ob obali. Podnebje je stepno, poleti se dvignejo temperature do 50 stopinj v senci, pozimi pa padejo v poudirnih nočeh pod ničlo. Dežuje le prav redko kdaj, nasprot-

no pa pogostoma veje veter, posebno tako zvan »gibli«, ki nastane včasih z izredno silovitostjo.

Dežela je zelo malo naseljena. Edina v njej je prometna žila je »Strada Balbia« ali »Balbova cesta«, ki gre v dolžini 1822 km od tuniške do egiptске meje. Ta meja prične vzhodno od Porta Bardia naravnost proti jugu in ostavlja Džarabub na zidu. V tem predelu je zavarovana z 270 dolgo pregrajo iz bodeče žice, ki jo postavljajo maršal Graziani, da bi ugotovili tihotapljenje orožja in drugih stvari Egipta v korist Senusijevcem. Mejo Italijani okrepili končno še z obema bama Capuzzom in Maddaleno. Cesta proti Egiptu meri 1100 km, najdaljši pa je seveda severni del. Tu je le stepe podobno in skalnato ter občasno poedine karavanske poti, daljše pa je sam obupen, gručevnat Solum na egiptski strani je koma od meje, ob obali sledita še po 75 mejne Sidi el Barani, do koder so z dosedanjim ofenzivno prodrl, in utrjena postojanka Mersa Matruk, veljala pripravljajoča se italijanski ziva. Se malo boli proti vzhodu nja železnica, ki vodi do Aleksa

Če še ne veš, zdaj izveš

da se je 25. septembra ponoči rodil Berlinu prvi nemški otrok v zaključnišči. Otrokova mati je 20-letna A. Henseleitova;

da je bil nemški zunanji minister v Ribbentrop operiran v željosti;

da je nemški rezbar Hans Scholtze izdelal sliko italijanske kraljice Jelene iz tisoč koščkov lesa;

da je ostal grad rumunske kraljevice Marije v Balčiku s srcem pokojne last rumunske države kljub temu, da Balčik zaseda bolgarska vojska;

da so bili telesni ostanki dunajskih psihiatra prof. Wagner-Jauregg upejani;

da bosta francoska dnevnika »Petit risten« in »Oeuvre« od 7. oktobra d. izhajala zopet v Parizu;

da je bil nemški minister Rust promoviran za častnega doktorja rimske univerze;

da je pri zadnjih nemških letalskih padih na London izginil sin petrolejske mogotca Deterdinga, ki je podedoval svojem očetu dva milijona funtov št. lingov;

da se bo bivši albanski kralj Zogu nastanil v Arentini.

Poškodovan original

Tip nemškega bombnika?

»Times« poroča, da so opazili pri nemškem zračnem napadu na London dne 23. septembra nov tip nemškega bombnika. Nad jugovzhodno angleško obalo se je pojavilo krdo nemških bombnih letal s bombnikom izredno širokih kril v sredini. Bombnike so spremljala tudi številna lovska letala. Angleži menijo, da gre za nov tip nemškega bombnika, verjetno za konstrukcijo tipa Fokker-Condor.

Vedno več pilotov

Vrhovni poveljnik angleških pilotov letalski maršal Bishop je izjavil, da število pilotov v angleški vojski stalno in naglo narašča. Dosele je število izurjenih pilotov daleko prekosilo vsa predvidevanja. Ni dvoma, da se bo stvar razvijala v dosedanjem pravcu, s čemur bo Anglija dosegla tisto, kar je njen trenutni cilj: mnogo večje število letalcev, kakor razpolaga s njimi sovražnik Velike Britanije.

Churchill osebno nadzoruje

utrjevalna dela na angleški strani Rokavskega preliva

Smrt poljskega diplomata

Podtajnik v poljskem ministrstvu za zunanje zadeve Gravinski je utonil na vožnji čez Atlantski ocean. Gravinski je bil na službenem potovanju v Kanado.

Sončne pege motijo radio

Meteorološka postaja pri Faenzi javlja, da so bile zadnje dni velike motnje pri sprejemanju radia. Motnje so občutljive povsod v Evropi, nastale pa so zaradi kozmičnih vzrokov.

Dne 26. in 27. septembra je bil posebno otežkočen sprejem na kratke valove (12 in 20 m). Na soncu se je pojavila ogromna pega, ki je dospela na dan 28. septembra naravnost v sredino sonca. Ta pega ki cenično njeno velikost na 20 zemeljskih krogel, je vplivala na elektromagnetne valove. V teku oktobra je po napovedi iste opazovalnice pričakovati novih podobnih motenj.

Neupravičeno maščevanje

Posledica usodne zamenjave

Prometnega letalca Franklina Borrowa so te dni v Los Angelesu obsodili na 15 let ječe zaradi umora in poskušene samomora z letalom. Razprava je zbujala posebno zanimanje zavoljo tega, ker je letalec svoje dejanje izvršil po pomoti.

Nekega večera se je Borrow vračal skozi majhen park domov, ko je zagledal objekt parček. V mladi ženski je spoznal svojo nevesto Betty Wilsonovo ali vsaj mislil je, da je njegova nevesta, in svojega bratranca Jacka Handersona. Očel je domov in ni rekel nič. Nekoliko dni pozneje je prišel Jack Handerson k njemu in mu dejal, da mora nujno odleteti v New York. Pilotu je švignila strašna misel skozi glavo in je dejal: »Dobro, popeljem te sam tja«. Ko je Jack sedel v letalo, je videl, da je edini potnik. Franklin mu je dejal, da poletita izven voznega reda. Družba mu je tako dovolila. Polet ni trajal dolgo, letalo je treščilo na tla. Kmetje so izpod

razbitin potegnili Jackovo truplo in težko poškodovanega pilota.

Franklin Borrow je ležal mnogo mesecev v bolnišnici. Ko je že na pol ozdravel, sta ga obiskali dve ženski in moški in mu pred njim stali njegova zaročenka Betty Wilsonova, za njo pa v globoki žalosti mlada ženska, ki ji je bila popolnoma podobna. Onesvestil se je. Ko se je zavedel, je doznal, da je bila ta mlada ženska Bettyina sestra dvojčica, ki je prej ni poznal. Tistega usodnega dne je bila baš na obisku v Los Angelesu in se je sestala z Jackom, s katerim sta se ljubila. Tako se je zgodila tragična pomena Franklina Borrowa, ki je spravila štiri ljudi v nesrečo.

Sodnik je ob razglasitvi sodbe izjavil, da niso Franklina kaznovali s smrtno kaznijo samo zavoljo tega, da mu dajo priložnost popraviti v novem življenju težko krivdo, ki si jo je nakopal. Betty Wilsonova je izjavila, da bo nanj čakala.

A NEKDOTA

Na nekem svojem potovanju po Evropi se je ameriški pisatelj Mark Twain ustavil tudi v Parizu, kjer so v gledališču igrali znano Scribeovo komedijo »Kozarec vode«. Twain je šel k predstavi in ko je videl, da so igralci v svojih vlogah precej nesigurni, je zaspeval svojemu sosedu na uho:

»Neverjetno, koliko ljudi plava v enem samem kozarcu vode...«

VSAK DAN ENA

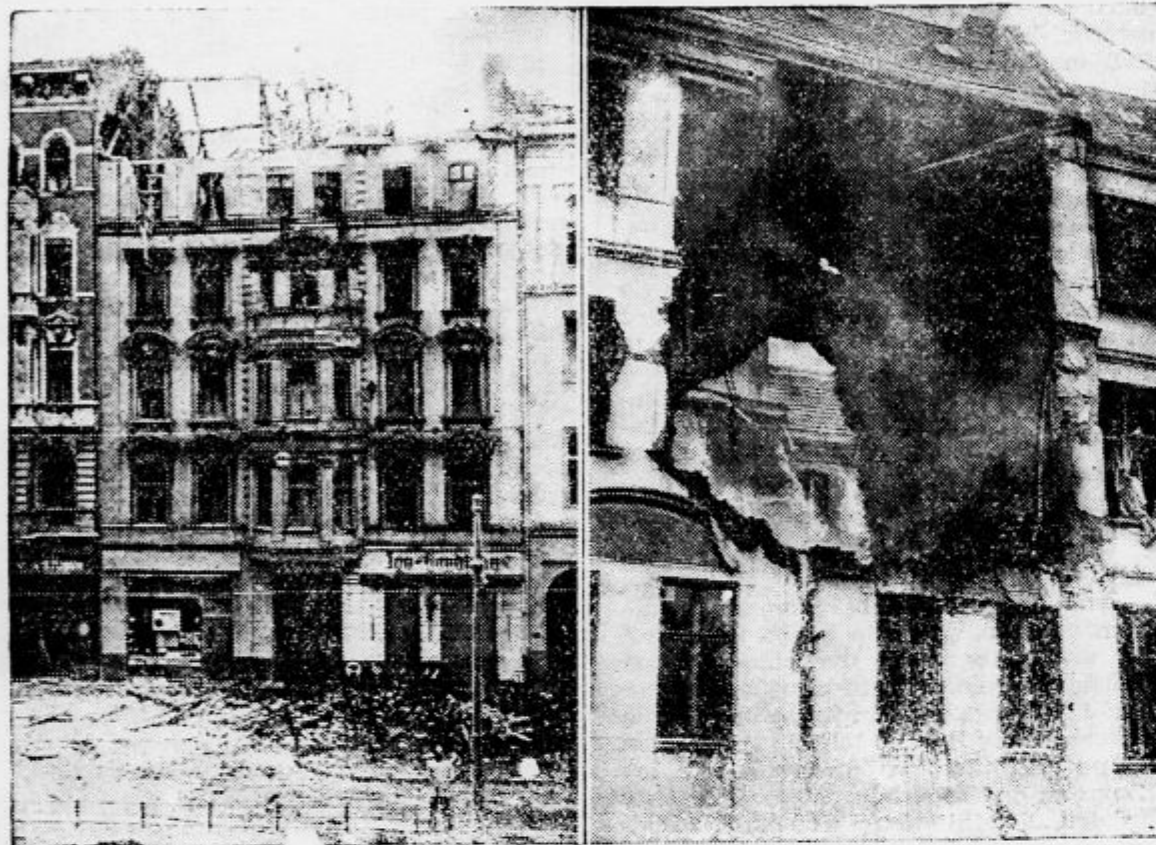

»Pomiri se, ljubica, še en mesec bova štedila, potem si kupiva kolo za dve osebi!« (Bertoldo.)

Vila v San Remu za vojake

Te dni je bila izročena svojemu namenu vila Zirlo v San Remu, ki je bila svojčas last nemškega kralja Friderika III. ter so jo pozneje poklonili Hitlerju. V villi so zdaj nastanjeni rekonvalescenti nemške in italijanske vojske.

Dve hiši v Berlinu

ki so jih pogodile bombe iz angleških aeroplanov

LEPA ZAROTNICA

Detektivski roman

To vprašanje mu je še posebno rojilo po glavi. Edina, ki je bil prepričan, da ga bosta res pogrešila, sta bila Bill Mason in njegova sestra Vera. V St. Michael's Courtu ni bilo menda nič neobičajnega, če je kak najemnik izginil za nekaj dni, ne da bi se bil prej odjavil. Takšna stanovanja imajo prednost, da lahko prihajaš in odhajaš, kadar te je volja. Ako se vrneš in pozvoniš radi zajtrka, ga dobiš brez nadaljnjih vprašanj, pa naj si je trajala tvoja odsotnost več dni ali več tednov.

Vera bo gotovo presenečena, ko ga ne bo na domene, a težko da bi si zaradi njega Bog ve kako belila glavo. Tem bolj pa se je zanašala na Billa. Bill ga je nujno želel pridobiti za udeležbo pri Hondurški družbi; kaj si bo mislil, če ga ne bo več na izpregled? Kdo ve, ali bo izkušal dognati, kaj je z njim, ali bo le menil, da mu kakšna prenapeta muha brani priti? In če se loti poizvedovanja, ali bo našel njegovo sled? Kolikor je mogel presoditi, to ni bila lahka naloga. Robin Hood je bil menda celo prepričan, da je povsem nemogoče. Toda nemara je bila skrivnostna ječarica pustila za seboj sledove, ki ni sama nič slutila o njih. Mislil je na beg. Tudi če mu ne bi branil noben oborožen stražar, je moral biti pobeg iz zaklenjenega in zamreženega prostora prebit težaven za

človeka, ki je bil uklenjen na rokah in nogah. Dolgo časa je stal pri oknu, toda od nikoder ni bilo žive duše, ki bi jo bil mogel poklicati na pomoč. Gotovo so kdaj pa kdaj prihajali v hišo trgovci, pismonoše in drugi ljudje, a podoba je bilo, da so vsi vohodi na drugi strani hiše.

Morda bi lahko obvladal Robina Hooda, ko pride spet v sobo, toda ta ni bil sam. Imel je pajdaša, morda kar tri, nemara še več. Zelo težko se je bilo odločiti, kaj naj človek stori.

Peter ni imel namena, da bi odnehal, vsekakor pa je bilo pametneje takoj nekaj ukreniti in storiti smešnemu položaju konec kakor čakati, da ga lakota prisili k popuščenju. Ure so mu minevale po polzevo. Izkušal se je razvedriti z branjem. Knjige, ki so mu jih bili pripravili, so vsebovale največ razburljive zgodbe, toda nobena ni bila tako čudna kakor ta njegova lastna pustolovščina. Zvečnilo se je — nihče mu ni prinesel čaja. To ne bi bilo tako hudo, ko bi bil le mogel še enkrat pokramljati z Robinom Hoodom.

V nenadnem navdahnjenju je zgrabil svoj čevlji in spet potkal na pod; to je bilo edino sredstvo, s katerim je mogel priklicati ječarja. Njegovo znanje je takoj pomagalo. Vrata so se odprla in v sobo je stopil zakrinkani stražar.

»Rad bi govoril z vami zastran odkupnine,« je rekel Peter.

»To je zelo pametno od vas,« je odvrnila Karolina. Srce ji je utripalo hitreje, a glas ji je ostal miren in čvrst. »Sediva spet tako kakor prej.«

»Koliko želite?« je vprašal, ko sta sedla

»40.000 funtov.«

»Lepo. In kdaj me izpustite?«

Karolina o podrobnostih vobče še ni bila premišljevala, a zdela se ji je, da tu ne more biti težav.

»Kakor hitro dobimo denar,« je odgovorila.

»Kaj me mislite umoriti?« je vprašal.

»Nikakor ne!«

Vsa prepadena je bila nad tem vprašanjem, vendar pa je hitro dodala: »Nevarnost je le, da umrete od gladu.«

»Ali mi boste priporočili, naj odpotujem v tujino?«

»Nimam namena, da bi vam branila svobodno gibanje. Nikoli nisem mislila na to.«

»Denimo, da si kupim prostost. Se nič ne bojite tega, kar bi potem utegnil storiti?«

»Ko bi bilo tako, vas ne bi bila spravljala semkaj.«

»Znano vam utegne biti, da 40.000 funtov v gotovini nimam pri sebi. Niti 40 šilingov ne vem, ali še imam. Če bi bili tako prijazni in bi mi sneli okove, bi lahko segel v žep in pogledal.«

»Zadostuje mi to, kar pravite.«

»Torej se zadovoljite s 40 šilingi?«

Upal je, da bo spet začul njen zvonki smeh, in pričakovanje ga ni ukanilo. »Tako pa spet ne,« je odgovorila.

»Bi sprejeli ček?«

»Gotovo da, samo čas moramo imeti, da ga vnov-

čimo.«

»Ali mi prisežete, da me izpustite štiri in dvajset ur po prejemu čeka za 40.000 funtov?«

Karolina je pomislila. Veliki trenutek je bil prišel, toda ni se bila na jasnem, kaj naj stori. »Da!« je dejala. »Prisežem vam, s pogojem, da je ček veljaven in da ima kritje.«

»Dobro!« je rekel. »Torej vam izdam ček.«

Dekle ni odgovorilo. Čuden občutek jo je bil prevzel, na pol zmagoslavje, na pol sram. V sencih ji je divje razbijalo, toda nazaj ni mogla več.

»Ako naj izpišem ček,« je Peter nadaljeval, »vas moram na žalost prositi, da mi snamete lisice. Z uklenjenimi rokami ne morem pisati.«

To je bilo prepričevalno; vendar, ali ni utegnil biti jetnikov dozdevni pristanek na njene zahteve samo zvijača, da si omogoči svobodnejše gibanje?

»Ali prisežete, da boste samo podpisali ček, ako vam razklenem roke, in ne boste poizkusili kakega nasilja?« je vprašala.

Glasno se je zasmejal. »Od sile težko nama je zapupati drug drugemu, kaj ne?« je rekel nato. »Vse prisežem, kar koli zahtevate. Igrala bova pošteno igro.«

»Čekovna knjižica je v vašem ročnem kovčegu.« Vstala je in stopila ponjo.

»Kako skrbno ste mislili na vse!«

Vzela je ključ iz žepa in stopila k njemu. Pomolil ji je uklenjene roke, da je mogla vtakniti ključ v ključavnico. Ko je stala tako blizu njega, si jo je izkušal natančneje ogledati, toda skozi ozki razpor v krinki ni mogel ugotoviti niti barve njenih oči.

